

Ramowy regulamin olimpiady dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych

Informacje wstępne

REGULAMIN OGÓLNOPOLSKIEJ OLIMPIADY

- preambuła – przedstawia główną ideę olimpiady, odwołuje się do określonych wartości, jakim olimpiada hołduje – wprowadzanie tego elementu nie jest obowiązkowe, jednak wiele olimpiad w swojej dokumentacji wymienia wartości, z których dana olimpiada czerpie i na których jest oparta;
- podstawa prawna – przywołanie aktów prawnych, zgodnie z którymi olimpiada jest realizowana;
- finansowanie – wskazuje się źródła finansowania olimpiady (np. dotacja MEN, środki własne, środki od sponsorów);
- cele olimpiady, w ujęciu ideowym i operacyjnym – podobnie jak w przypadku preambuły element ten nie jest obowiązkowy, jednak wiele olimpiad w swojej dokumentacji określa cele, jakie olimpiada realizuje. W związku z tym jako dobrą praktykę rekomendujemy wskazanie ich w regulaminie; informacja taka nie jest niezbędna samym organizatorom, ale może być istotna dla przyszłych uczestników i osób wspierających ich w przygotowaniach.

Rozdział I – Olimpiada i jej organizator

§ 1. Prawa i obowiązki Organizatora

Paragraf ten zawiera wszelkie ważne informacje o organizatorze olimpiady, jego zobowiązaniach i prawach.

Struktura rozdziału powinna się opierać na następujących punktach:

- 1.1. *Organizatorem olimpiady jest... z siedzibą w...* – w punkcie tym podane powinny być wszelkie informacje teleadresowe organizatora z podaniem jego nazwy, adresu siedziby, numeru telefonu, faxu, adresu e-mail i adresu www, przeznaczonych do obsługi olimpiady.
- 1.2. *Zadaniem Organizatora jest...* – zadania organizatora powinny być tak przedstawione, by jasno z nich wynikało, z jakimi problemami związanymi z olimpiadą można się zwracać bezpośrednio do niego. W tym punkcie należy określić wszelkie sprawy związane z administrowaniem olimpiadą, np.:
 - przygotowanie zadań na poszczególne etapy olimpiady,
 - realizacja olimpiady zgodnie z postanowieniami jej regulaminu i dokumentacji programowej,
 - organizacja sieci okręgów,
 - zapewnienie logistyki przedsięwzięcia (np. dystrybucja materiałów informacyjnych oraz testów, organizacja procesu zgłoszeń, zapewnienie odpowiednich środków do realizacji zawodów, komunikacja z uczestnikami, organizacja dystrybucji wyników poszczególnych etapów, rezerwacja sal, rezerwacja noclegów, organizacja wyżywienia finalistów, organizacja finału i uroczystego zakończenia, prowadzenie rozliczeń finansowych),
 - wsparcie komitetu głównego w organizacji olimpiady,
 - kontakt z uczestnikami – rozwiązywanie problemów i sporów,
 - działania promocyjne upowszechniające olimpiadę.

- 1.3. *Organizator ma prawo...* – w tym punkcie powinny się znaleźć wszelkie prawa organizatora olimpiady, między innymi:
- prawo do anulowania wyników poszczególnych etapów lub nakazywania powtórzenia zawodów w razie ujawnienia istotnych (naruszających regulamin olimpiady) nieprawidłowości,
 - prawo do wykluczenia z udziału w olimpiadzie uczestników łamiących regulamin olimpiady (decyzja podejmowana wspólnie z komitetem głównym),
 - prawo do prowadzenia współpracy z komitetem głównym na zasadach wyznaczonych przez regulamin,
 - prawo do reprezentowania olimpiady na zewnątrz,
 - prawo do rozstrzygania sporów i prowadzenia arbitrażu w sprawach dotyczących olimpiady i jej uczestników,
 - prawo do nawiązywania współpracy z partnerami zewnętrznymi (np. sponsorami).

§ 2. *Struktura organizacyjna olimpiady*

Paragraf ten w sposób czytelny powinien prezentować strukturę organizacyjną olimpiady wraz z przedstawieniem praw i obowiązków przypisanych do poszczególnych poziomów organizacji. Olimpiady mogą mieć zarówno strukturę rozproszoną (sieć okręgów), jak i scentralizowaną (bez okręgów) – od decyzji organizatora zależy, jaki model struktury uzna za najbardziej efektywny dla realizacji powierzonego mu zadania.

W paragrafie tym powinno również zostać określone, jakie obszary funkcjonowania olimpiady są przypisane do poszczególnych jej organów. Warto w zapisach regulaminowych uwzględnić możliwość budowy innego sposobu modelowania olimpiady, rozdzielając zadania na dwa piony:

- administracyjny – zadanie związane z administrowaniem, rozliczaniem i upowszechnianiem olimpiady;
- merytoryczny – prace związane z przygotowaniem zadań (wybór autorów, recenzja, przygotowanie testów), realizacją zawodów (nadzór nad przebiegiem, organizacja prac jury, wyłanianie uczestników przechodzących do kolejnych etapów, wyłanianie laureatów).

2.1. *Struktura organizacyjna* – organizator określa w tym punkcie, czy olimpiada jest oparta na modelu rozproszonym (komitet główny i komitety okręgowe), wraz z określeniem obszaru administrowania poszczególnych komitetów okręgowych, czy na modelu scentralizowanym.

2.2. *Komitet Główny* – w tym punkcie określa się strukturę i skład komitetu głównego (lista imienna może stanowić załącznik do regulaminu) oraz:

- sposób powoływania komitetu głównego,
- sposób wyłaniania przewodniczącego komitetu głównego,
- obowiązki komitetu głównego (zakres zadań, w tym tryb odwoławczy),
- prawa komitetu głównego (decyduje o stronie merytorycznej, rozstrzyga spory wynikające z kwestii merytorycznych, ma możliwość wykluczenia uczestników w przypadku łamania regulaminu).

2.3. *Komitety Okręgowe* – w przypadku istnienia komitetów okręgowych należy wskazać sposób i kryteria ich powoływania, prawa i obowiązki (m.in. realizacja i nadzór nad realizacją zawodów szczebla szkolnego i okręgowego, komunikacja z uczestnikami, dystrybucja zadań). Dane prezentujące wykaz komitetów

okręgowych, wraz z danymi teleadresowymi i wskazaniem osoby odpowiedzialnej za kontakt, powinny być zamieszczone w osobnym załączniku do regulaminu.

2.4. *Komisje szkolne* – w przypadku realizacji zawodów I stopnia w szkołach w tym punkcie określa się sposób powołania komisji szkolnej, wskazuje się osobę odpowiedzialną za organizację zawodów I stopnia w danej szkole (może być to dyrektor szkoły, który może wyznaczyć odpowiedzialnego nauczyciela) wraz z określeniem jej obowiązków (np. przestrzeganie zasad bezpieczeństwa przy powielaniu i przechowywaniu testów, by nie miały do nich dostępu osoby nieuprawnione).

Rozdział II – Organizacja olimpiady

§ 3. Uczestnicy olimpiady

Paragraf ten precyzuje, kto jest adresatem olimpiady i kto może brać w niej udział. Powinien zawierać następujące punkty:

3.1. *Adresatami olimpiady są...* – w tym punkcie należy określić, do kogo jest adresowana olimpiada (np. uczniowie polskich szkół ponadgimnazjalnych zainteresowani tematyką związaną z olimpiadą).

3.2. *Uczestnikami olimpiady mogą być również...* – tu należy określić, czy inne jeszcze osoby są uprawnione do brania udziału w olimpiadzie (np. uczniowie gimnazjów wykazujący zainteresowania, wiedzę i uzdolnienia wykraczające poza program właściwej dla siebie szkoły, pokrywające się z wymaganiami olimpiady).

3.3. *By wziąć udział w olimpiadzie Uczestnik powinien...* – tu powinna być przedstawiona procedura zgłoszenia swojego udziału w olimpiadzie wraz ze wskazaniem adresu, gdzie zgłoszenie powinno zostać skierowane, i sposobu, w jaki powinno zostać przekazane. W tym punkcie określa się również czynności, jakie powinien podjąć nauczyciel czy opiekun ucznia, by zapewnić mu możliwość wzięcia udziału w olimpiadzie.

3.4. *Uczestnicy zobowiązani są do...* – w tym punkcie określa się wszelkie zobowiązania uczestników wynikające z przystąpienia do olimpiady (np. przestrzeganie regulaminu i terminarza, realizacji zadań zgodnie z ich założeniami, informowanie komitetu głównego i/lub organizatora o wszelkich kwestiach związanych z udziałem w olimpiadzie – zwłaszcza w nagłych wypadkach czy o zastrzeżeniach).

3.5. *Uczestnik ma prawo do...* – w tym punkcie określa się prawa uczestnika, w szczególności, oprócz oczywistych praw związanych z udziałem w olimpiadzie, należy wskazać na prawo do zwrotu kosztów przejazdu, zakwaterowania i wyżywienia na odpowiednim etapie zawodów (w zależności od olimpiady etap okręgowy i/lub centralny). Należy również określić prawo do składania odwołań od decyzji jury, komitetu okręgowego czy komitetu głównego, odsyłając do paragrafu regulaminu określającego tryb odwoławczy.

§ 4. Organizacja zawodów

4.1. – *Zawody Olimpiady mają charakter indywidualny/drużynowy* – w tym punkcie należy określić, jaki charakter mają zawody olimpiady. Zdecydowana większość olimpiad prowadzi zawody indywidualne, ale są również takie, które przewidują równoległe zawody dla drużyn. W takim przypadku dalsza część paragrafu powinna definiować najpierw zawody indywidualne, a następnie drużynowe.

4.2. Zawody indywidualne

4.2.1. *Zawody są organizowane przez...* – w tym punkcie wymienia się organ odpowiedzialny za organizację zawodów (np. komitet główny).

4.2.2. *Zawody są trójstopniowe* – w tym punkcie określa się, z ilu etapów składają się zawody olimpiady. W większości przypadków zawody są trójstopniowe (etap szkolny, okręgowy i centralny, zwany też finałem), choć są również olimpiady przeprowadzające tzw. etap zerowy – dotyczy to przede wszystkim olimpiad, podczas których są realizowane zadania praktyczne.

4.2.3. *Zawody I stopnia* – w tym punkcie opisuje się, jakiego rodzaju zadania są rozwiązywane na tym etapie olimpiady (np. *zawody I stopnia mają charakter praktyczny, polegają na przeprowadzeniu i opisaniu wskazanego doświadczenia lub zawody I stopnia polegają na rozwiązaniu testu pisemnego wielokrotnego wyboru, lub zawody I stopnia składają się z części pisemnej oraz ustnej, w części pisemnej Uczestnicy rozwiązują test wielokrotnego wyboru, w części ustnej – odpowiadają przed komisją na wylosowane przez siebie 2 pytania*). Powinno tu się również znaleźć odesłanie do programu olimpiady, prezentującego szczegółowo zakres wiedzy i wymagania. Poza tym należy w tym punkcie umieścić informacje dotyczące:

- miejsca odbywania się zawodów (np. *Zawody I stopnia są realizowane w szkołach*),
- czasu trwania zawodów,
- niezbędnych dokumentów, jakie uczestnik powinien mieć przy sobie (np. legitymacja szkolna, dowód osobisty),
- dopuszczalnych pomocy (kalkulator, tablice matematyczne, słownik itp.) lub zakazu korzystania z nich; informacje te muszą być jasno sformułowane tak, by nie pozostawiały wątpliwości, czy korzystanie z jakichkolwiek pomocy jest dozwolone, czy nie,
- spraw porządkowych (np. zakaz posiadania telefonu komórkowego),
- składu komisji jury (ilu członków liczy jury, jakie są ich uprawnienia),
- czasu i trybu ogłoszenia wyników (w jaki sposób wyniki są zbierane, jak wyłania się uczestników kolejnego etapu, jakie są zasady i sposób przeliczenia oraz określenia poziomu punktacji wymaganego do awansu).

4.2.4. *Zawody II stopnia* – informacje analogiczne jak w przypadku punktu 4.2.3.

4.2.5. *Zawody centralne* – informacje analogiczne jak w przypadku punktów 4.2.3. i 4.2.4., rozszerzone o informację dotyczącą liczby i sposobu wyłonienia laureatów olimpiady.

4.3. *Zawody drużynowe* – ten punkt określa organizację zawodów drużynowych (o ile są prowadzone) w sposób analogiczny jak punkt 4.2. W przypadku rywalizacji drużynowej powinien zawierać również informacje o:

- sposobie powoływania i zgłaszania drużyn;
- liczebności drużyn;
- granicy wiekowej członków drużyn.

§ 5. Przepisy szczegółowe

W paragrafie tym powinny zostać opisane wszelkie sytuacje szczególne związane z udziałem uczestników w zawodach olimpiady, np.:

5.1. *Udział osób niepełnosprawnych* – organizator dokona wszelkich starań, aby w miarę możliwości w danych warunkach organizować zawody w taki sposób

i w takich miejscach, by nie wykluczały udziału osób niepełnosprawnych. W tym punkcie należy wskazać, jakie czynności powinny podjąć komisje szkolne lub okręgowe w związku z udziałem w olimpiadzie osób z ograniczoną sprawnością (dążenie do organizacji zawodów w pomieszczeniach łatwo dostępnych, organizacja noclegu w miejscu dostępnym).

5.2. *Nagłe zachorowania i wypadki losowe* – organizator powinien przewidzieć sytuacje, gdy uczestnik olimpiady nie stawi się na zawody z powodu nagłego zachorowania lub innego istotnego wypadku losowego (ma to zwłaszcza znaczenie w zawodach II stopnia oraz zawodach centralnych). W tym punkcie należy podać, jakie konsekwencje zachodzą w przypadku zaistnienia takiej sytuacji wraz z ich uzasadnieniem (np. możliwość przystąpienia do zawodów w dodatkowym terminie – w przypadku olimpiad, których charakterystyka pozwala na takie rozwiązanie; lub brak możliwości organizacji dodatkowego terminu – dotyczy to np. zawodów, podczas których realizowane są zadania laboratoryjne).

5.3. *Pokrywające się terminy* – organizator dołoży starań i zrobi wszystko, co w danych warunkach jest możliwe, by umożliwić udział w olimpiadzie uczestnikowi, który równolegle bierze udział w innej olimpiadzie, a ich terminy się pokrywają (ma to znaczenie zwłaszcza w przypadku zawodów II stopnia i centralnych). Nie jest to jednak zapis wiążący, gdyż mogą zaistnieć sytuacje, w których mimo dobrej woli organizatora nie będzie on miał takiej możliwości.

5.4. *Dyskwalifikacja* – w tym punkcie określa się wszystkie sytuacje, które wykluczają uczestnika z dalszego udziału w zawodach (korzystanie z niedozwolonych pomocy, złamanie punktu regulaminu, plagiat).

5.5. *Odebranie uprawnień* – punkt ten określa, czy i na jakiej drodze mogą zostać odebrane laureatowi olimpiady uprawnienia w momencie wykrycia nieprawidłowości w postępowaniu uczestnika, oznaczające jego dyskwalifikację już po zakończeniu zawodów.

§ 6. Tryb odwoławczy

Paragraf określa, w jakich okolicznościach ma zastosowanie tryb odwoławczy oraz jak taka procedura powinna wyglądać. Punkt ten jest niezwykle ważny zarówno dla uczestnika, jak i organizatora. Pierwszemu daje prawo do odwołania się od decyzji poszczególnych komisji, jeśli uważa, że uzyskane przez niego wyniki nie odzwierciedlają poziomu jego odpowiedzi, lub zawody były – według niego – prowadzone z naruszeniem regulaminu. W paragrafie tym powinna się znaleźć czytelna informacja, w jaki sposób z tego prawa korzystać. Z kolei organizatorowi pozwala na uruchomienie przewidzianych procedur, gdy takie odwołanie zostanie złożone.

6.1. *Uczestnik, który uważa, że wynik, jaki uzyskał w czasie zawodów, nie odzwierciedla poziomu jego odpowiedzi lub zawody były prowadzone z naruszeniem regulaminu, ma prawo złożenia odwołania.*

6.2. *Odwołanie od decyzji Komisji/Jury składa się do Przewodniczącego Komitetu Głównego w terminie... (decyduje data stempla pocztowego)* – w tym punkcie określa się, do kogo powinno być kierowane odwołanie od uzyskanego wyniku, oraz w jakim terminie po ogłoszeniu wyników powinno być wystosowane.

6.3. *Odwołanie składa się na piśmie, przesyłając listem poleconym na adres Komitetu Głównego Olimpiady lub osobiście w siedzibie Komitetu Głównego za potwierdzeniem zwrotnym. Odwołanie powinno zawierać możliwie szczegółowy opis okoliczności oraz dane kontaktowe* – w tym punkcie określa się sposób, w jaki odwołanie powinno zostać złożone.

6.4. *Przewodniczący Komitetu Głównego rozpatruje odwołanie i udziela odpowiedzi w najkrótszym możliwym terminie, nie dłuższym jednak niż 14 dni roboczych od daty otrzymania. Odpowiedź udzielana jest na piśmie i przesyłana listem poleconym – w tym punkcie określa się, w jakim terminie i w jaki sposób przewodniczący komitetu głównego jest zobowiązany do udzielenia odpowiedzi.*

6.5. *Po wpłynięciu odwołania Przewodniczący Komitetu Głównego osobiście lub przez wyznaczoną osobę zobowiązany jest do wyjaśnienia wszelkich okoliczności wskazanych w odwołaniu – w tym punkcie wskazuje się sposób postępowania po wpłynięciu odwołania. Prezentuje się tu kolejne czynności, które mają pomóc w ustaleniu stanu faktycznego i podtrzymaniu lub oddaleniu skargi.*

6.6. *Po ustaleniu zasadności odwołania Przewodniczący Komitetu Głównego wskazuje sposób realizacji odwołania – w tym punkcie wskazuje się, w jaki sposób, decyzją przewodniczącego, po stwierdzeniu zasadności odwołania będzie ono realizowane, oraz kto zostanie poinformowany o podjętej decyzji.*

§ 7. Rejestracja przebiegu zawodów okręgowych (II stopnia) i centralnych (III stopnia)

W paragrafie tym określa się, czy i w jaki sposób jest rejestrowany przebieg zawodów II i III stopnia w części ustnej, która jest najbardziej narażona na subiektywność ocen jury. Konieczność rejestracji części ustnej wynika z troski o zapewnienie obiektywności oceny i możliwości rzetelnego poprowadzenia trybu odwoławczego.

7.1. *Zawody II stopnia oraz centralne są w części ustnej rejestrowane.*

7.2. *Rejestracja odpowiedzi odbywa się za zgodą uczestnika po uprzednim poinformowaniu go. Brak zgody uczestnika nie wyklucza go z udziału w danym etapie, pozbawia jednak możliwości złożenia odwołania od uzyskanej oceny.*

7.3. *Zarejestrowane odpowiedzi są przechowywane w siedzibie Komitetu Głównego przez 5 lat od dnia ogłoszenia wyników, po upływie tego czasu są niszczone – punkt ten określa, gdzie, przez jaki czas i w jaki sposób zarejestrowane dane są przechowywane, oraz kto i w jakim celu ma do nich dostęp. Zarejestrowane nagrania powinny być przechowywane przez okres co najmniej 5 lat.*

7.4. *Zarejestrowane odpowiedzi mogą być wykorzystane wyłącznie w celu weryfikacji wyników uzyskanych w czasie zawodów dla potrzeb realizacji trybu odwoławczego.*

7.5. *Rejestracja odbywa się poprzez nagranie audio.*

W przypadku gdy nie ma możliwości prowadzenia rejestracji (np. ograniczenia sprzętowe) lub gdy budzi to zbyt wiele emocji, warto rozważyć możliwość wprowadzenia do komisji niezależnego obserwatora zewnętrznego, który na protokole/karcie odpowiedzi potwierdzi prawidłowość przeprowadzenia zawodów i – w sytuacji gdy nie zgadza się z oceną komisji – wprowadzi ewentualne uwagi dotyczące oceny uczestnika.

Oba rozwiązania mają na celu zabezpieczenie organizatora przed podejrzeniem o nierzetelność realizacji zawodów w części trudnej do zweryfikowania.

Rozdział III – Uprawnienia i nagrody

Rozdział ten przedstawia wszelkie kwestie związane z uprawnieniami przyznawanymi finalistom i laureatom olimpiad oraz z systemem nagród.

§ 8. Nagrody i uprawnienia

8.1. *W klasyfikacji wyników uczestników olimpiady stosuje się następujące terminy, np.:*

- **finalista** to uczestnik zawodów III stopnia, który uzyskał co najmniej 50% możliwych do zdobycia na etapie centralnym punktów
- **laureaci** to 10%-20% najlepszych spośród finalistów

Wynik poniżej 50% możliwych do zdobycia punktów eliminuje danego uczestnika z zawodów wyższego stopnia, a w przypadku zawodów centralnych, zawodnikowi takiemu nie można nadać tytułu laureata ani finalisty. Zostaje on **uczestnikiem III etapu**.

Listę uczestników zawodów III stopnia (centralnych) ustala Komitet Główny na podstawie rankingu wyników zawodów okręgowych. Do zawodów tych Komitet Główny kwalifikuje 60-80 zawodników, którzy uzyskali najlepsze wyniki w skali kraju, pod warunkiem, że jednocześnie uzyskali oni co najmniej 50% punktów możliwych do zdobycia podczas zawodów II stopnia.

Oprócz tych 60-80 osób wyłonionych w rankingu ogólnopolskim do zawodów III stopnia mogą być też zakwalifikowani trzej uczestnicy, którzy w danym okręgu uzyskali najwyższe wyniki punktowe, o ile próg 50% punktów przekroczyło w tym okręgu mniej niż trzech zawodników.

8.2. *Uprawnienia laureatów i finalistów określa rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn.zm.)*

8.3. *Potwierdzeniem uzyskania uprawnień oraz statusu laureata jest zaświadczenie, którego wzór stanowi załącznik do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz. U. Nr 13, poz. 125, z późn.zm.)* – wzór zaświadczenia może być również dołączony jako załącznik do regulaminu olimpiady.

8.4. *Laureatom olimpiady przysługują następujące nagrody...* – organizator określa, jakiego rodzaju nagrody są przyznawane laureatom olimpiad. Stworzenie katalogu nagród pozwoli organizatorom na wybranie stosownych dla nich form nagradzania.

8.5. *Finalistom olimpiady przysługują następujące nagrody...* – opis jak wyżej; punkt można pominąć, jeśli olimpiada nie przewiduje nagród dla finalistów.

Rozdział IV – Olimpiada międzynarodowa

§ 9. Udział w olimpiadzie międzynarodowej

W paragrafie tym organizator określa, kto i na jakich zasadach może brać udział w olimpiadzie międzynarodowej (o ile istnieje międzynarodowy odpowiednik olimpiady).

9.1. *Sposób wyłaniania Uczestników olimpiady międzynarodowej* – w tym punkcie podaje się, w jaki sposób są wyłaniany uczestnicy olimpiady międzynarodowej.

9.2. *Prawa i zobowiązania Uczestników* – w tym punkcie określa się, jakie prawa i zobowiązania przynależą uczestnikom olimpiady międzynarodowej, na przykład:

- opłacenie udziału w olimpiadzie;
- opłacenie kosztów podróży i zakwaterowania, etc.

Rozdział V – Postanowienia końcowe

W rozdziale tym ustala się wszelkie zagadnienia nieuregulowane w punktach powyżej, a odnoszące się do organizacji olimpiady.

§ 10 Postanowienia końcowe

10.1. Decyzje w sprawach nieobjętych powyższym regulaminem podejmuje Komitet Główny w porozumieniu z Organizatorem.